

NR 96/2014

WYBORY DO PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO W POWYBORCZYCH
DEKLARACJACH POLAKÓW

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

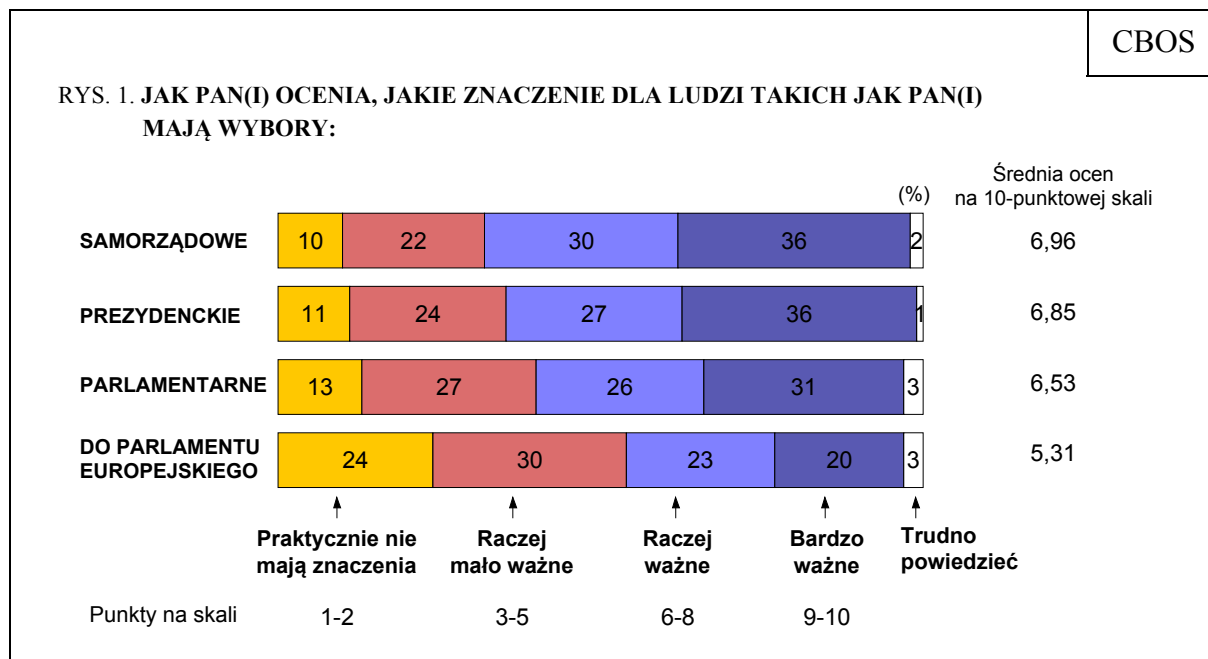
W maju, w bezpośrednich wyborach Polacy już po raz trzeci wybierali swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego. Tak jak poprzednie głosowania, tegoroczne wybory nie cieszyły się dużym zainteresowaniem społeczeństwa. Do urn udała się tylko niespełna jedna czwarta uprawnionych (23,82%), a więc minimalnie mniej niż pięć lat temu i niewiele więcej niż w 2004 roku, kiedy to frekwencja wyborcza okazała się niższa niż kiedykolwiek dotąd. Oznacza to, że mimo dziesięcioletniej obecności Polski w UE i wciąż niemal powszechnego poparcia dla członkostwa w tej organizacji eurowybory gromadzą przy urnach zdecydowanie mniej głosujących niż wybory władz krajowych. Dlaczego Polacy tak niechętnie biorą w nich udział? Odpowiedziom na to i inne pytania związane z niedawnym głosowaniem poświęciliśmy czerwcowy sondaż¹.

ZNACZENIE WYBORÓW DO PE

Spółeczna ranga wyborów do PE nie jest duża. Pod względem znaczenia dla obywateli wybory te niezmiennie ustępują pola wyborom krajowym – prezydenckim, parlamentarnym czy samorządowym.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (289) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–11 czerwca 2014 roku na liczącej 1044 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

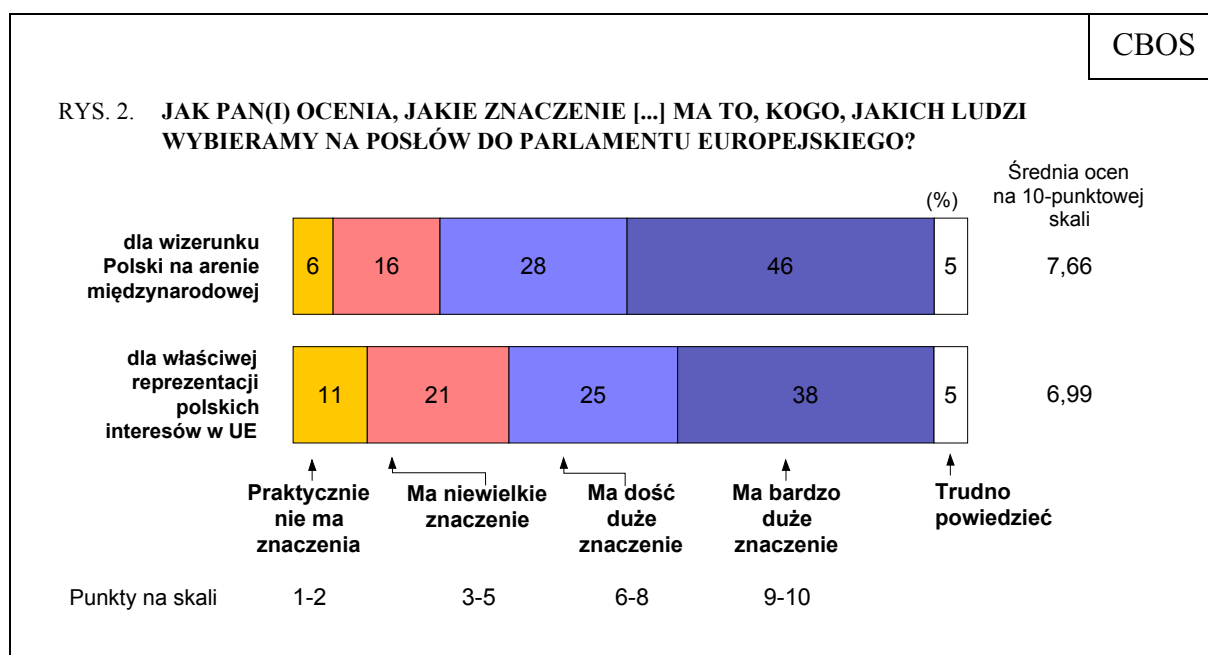
Za ważne uznaje wybory do PE tylko nieco ponad dwie piąte badanych (43%). Niewielkie lub wręcz znikome znaczenie przypisuje im w sumie ponad połowa respondentów (54%). Dla porównania – dużą wagę do wyborów do parlamentu krajowego przywiązują prawie trzy piąte respondentów (57%), blisko dwie trzecie (63%) duże znaczenie przypisuje wyborom prezydenckim, a jeszcze większy odsetek (66%) za ważne uznaje wybory władz lokalnych.

Kampania wyborcza do PE, niedawne głosowanie, ogłoszenie wyników wyborów oraz powyborcze rozrachunki ożywiły emocje polityczne i w oczach Polaków nieco podniosły rangę tego głosowania. W pierwszym powyborczym sondażu, realizowanym na początku czerwca, wybory do PE uznało za ważne trochę więcej osób niż na prawie pół roku przed głosowaniem – w styczniu br. (wzrost o 7 punktów procentowych). Jednak patrząc z dłuższej perspektywy można stwierdzić, że wraz z kolejnymi eurowyborami ich ranga i znaczenie dla Polaków sukcesywnie maleją. Stosunkowo największą wagę do tych wyborów respondenci przywiązywali przed przystąpieniem Polski do UE i w przededniu pierwszych w naszej historii wyborów eurodeputowanych. Za ważne uznawała je wówczas ponad połowa ankietowanych. Na kilka miesięcy przed poprzednimi wyborami, w styczniu 2009 roku duże znaczenie przypisywał im już tylko co drugi respondent. Jednak do najniższego poziomu deklaracje badanych spadły przed ostatnimi wyborami europarlamentarzystów – w styczniu br. za ważne uznawała je tylko nieco ponad jedna trzecia uprawnionych do głosowania (36%).

Tabela 1

Oceny na skali 10-punktowej	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:																													
	prezydenckie								parlamentarne								samorządowe								do Parlamentu Europejskiego					
	X '02	X '03	III '04	VIII '06	I '09	VII '09	I '14	VI '14	X '02	X '03	III '04	VIII '06	I '09	VII '09	I '14	VI '14	X '02	X '03	III '04	VIII '06	I '09	VII '09	I '14	VI '14	X '03	III '04	I '09	VII '09	I '14	VI '14
	w procentach																													
Praktycznie nie mają znaczenia (punkty 1-2)	11	11	13	13	16	15	20	11	10	13	16	13	15	16	25	13	11	12	14	13	12	13	19	10	15	18	22	19	31	24
Raczej mało ważne (punkty 3-5)	12	16	19	16	20	20	27	24	15	22	23	24	22	21	25	27	15	18	24	23	21	20	23	22	22	21	25	25	29	30
Raczej ważne (punkty 6-8)	28	23	29	26	31	32	27	27	30	24	29	25	32	30	27	26	28	29	29	25	33	32	28	30	24	25	30	28	23	23
Bardzo ważne (punkty 9-10)	47	47	37	42	31	31	25	36	42	42	30	35	29	30	21	31	43	37	30	35	32	32	27	36	30	30	20	23	13	20
Trudno powiedzieć	2	3	2	3	2	2	2	1	3	4	3	3	2	3	3	3	3	4	3	4	2	2	2	2	10	7	3	4	4	3
Średnia ocen:	7,27	7,36	6,89	7,08	6,53	6,53	5,88	6,85	7,02	6,78	6,34	6,62	6,40	6,37	5,49	6,53	7,07	6,93	6,38	6,58	6,69	6,61	6,07	6,96	6,40	6,23	5,59	5,80	4,75	5,31

Wybory do Parlamentu Europejskiego – niezależnie od niezbyt dużej ich rangi w porównaniu z procedurami demokratycznymi wyłaniającymi władze krajowe i decydującymi o kształcie krajowej sceny politycznej – są, zdaniem ankietowanych, ważne dla Polski w wymiarze wizerunkowym. Zdaniem prawie trzech czwartych badanych (74%), od tego, kto zasiada w PE, zależy postrzeganie naszego kraju na arenie międzynarodowej. Jakość i kompetencje parlamentarzystów są także istotne dla właściwego reprezentowania i bronięcia polskich interesów na forum UE (63%).

W porównaniu jednak z pomiarem sprzed pięciu lat również w tych wymiarach ocen obserwujemy spadek znaczenia eurowyborów dla Polaków. Mniej osób niż w 2009 roku uznaje dziś, że wybory przedstawicieli naszego kraju do europarlamentu są ważne ze względów wizerunkowych czy prestiżowych, mniej także docenia wagę tych wyborów dla właściwej reprezentacji polskich interesów w UE.

Tabela 2

Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie [...] ma to, kogo, jakich ludzi wybieramy na posłów do Parlamentu Europejskiego?	VII 2009	VI 2014
	Średnie ocen na 10-punktowej skali	
– dla wizerunku Polski na arenie międzynarodowej	7,88	7,66
– dla właściwej reprezentacji polskich interesów w UE	7,46	6,99

DEKLAROWANY UDZIAŁ W WYBORACH DO PE

W naszym ostatnim przedwyborczym badaniu, realizowanym w pierwszej połowie maja 2014, udział w tegorocznych wyborach do PE zapowiadało 40% dorosłych Polaków. Ostatecznie do urn wyborczych poszła niespełna jedna czwarta uprawnionych. Po blisko dwóch tygodniach od dnia wyborów o swoim uczestnictwie w nich zapewniało 35% ankietowanych, a więc również znacznie więcej niż faktycznie wzięło udział w tym głosowaniu (różnica 11 punktów).

Zarówno przedwyborcze, jak i powyborcze deklaracje badanych wyraźnie odbiegają od stanu faktycznego. Rozbieżności między rzeczywistymi zachowaniami wyborczymi a sondażowymi deklaracjami nie są niczym nowym. Zjawisko to obserwujemy przy każdych wyborach – zarówno krajowych, jak i europejskich. Poza czynnikami obiektywnymi, np. nieprzewidzianymi trudnościami z dotarciem do lokalu wyborczego (w przypadku deklaracji przedwyborczych), różnicę tę tłumaczy się głównie poczuciem poprawności, które nakazuje badanym nie przyznawać się do zachowań – w ich przekonaniu – nieaprobowanych społecznie, a do takich należy absencja wyborcza. Zatem sondażowe zapowiedzi i zapewnienia mają w dużym stopniu charakter deklaracyjny, to znaczy mówią bardziej o tym, co ankietowani chcieliby zrobić lub jakie zachowanie wydaje im się właściwe, niż o tym, co faktycznie zrobili i jak się zachowali.

Poza utrudnieniami dla sondażystów i analityków, rozmiary sondażowej nadwyżki deklaracji względem stanu faktycznego mogą być także źródłem informacji dotyczących choćby przebiegu kampanii wyborczej i stopnia mobilizacji wyborców z jednej strony, z drugiej zaś – w przypadku deklaracji składanych *ex post* – wagi wyborów czy stopnia nacisku społecznego w kwestii uczestnictwa.

Niechęć do przyznawania się do absencji wyborczej okazała się w ostatnich wyborach większa niż w poprzednich. Różnica między powyborczymi deklaracjami i faktyczną frekwencją w 2004 roku wynosiła 8 punktów procentowych. Pięć lat później, w 2009 roku rozdział między deklaracjami a faktycznymi zachowaniami sięgał około 6 punktów procentowych. Obecna 11-punktowa różnica może świadczyć o większym poczuciu obywatelskiego „wstydu”, a zatem – prawdopodobnie – większej niż pięć czy dziesięć lat temu presji społecznej dotyczącej udziału w wyborach. Być może wpływ na tę „nadwyżkę” deklaracji uczestniczenia w niedawnym głosowaniu miały także trwające w tym okresie obchody 25-lecia odzyskania wolności i 10-lecia wejścia Polski do UE, które „dowartościowały” ten fakt w świadomości społecznej.

Tabela 3

Wybory do Parlamentu Europejskiego:	Badani deklarujący udział w wyborach – ostatni pomiar przed wyborami	Frekwencja w wyborach	Badani deklarujący <i>ex post</i> udział w wyborach
	w procentach		
– 13 czerwca 2004 roku	45	20,87	29
– 7 czerwca 2009 roku	36	24,53	31
– 25 maja 2014 roku	40	23,82	35

O swoim udziale w wyborach do PE najczęściej zapewniali zadeklarowani zwolennicy Nowej Prawicy oraz PO, SLD i PSL, relatywnie rzadziej sympatycy PiS.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty*	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do PE?	
	Tak	Nie
	w procentach	
PO	64	36
PiS	56	45
SLD	63	37
PSL	61	39
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikkego	71	29
Niezdecydowani	49	51
Niezamierzający głosować	8	92

* Wyodrębnione na podstawie preferencji partyjnych w ewentualnych wyborach do Sejmu i Senatu. Dane dotyczące Nowej Prawicy, PSL oraz SLD należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielką liczbę zwolenników tych partii w badanej próbie

Pewne znaczenie dla decyzji o udziale w wyborach do PE miał stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jak wynika z deklaracji, w tegorocznym głosowaniu trochę częściej uczestniczyli zwolennicy integracji niż jej przeciwnicy.

Tabela 5

Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w UE czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Popieram	37	63
Jestem temu przeciwny(a)	27	73
Trudno powiedzieć	19	81

W porównaniu z poprzednimi eurowyborami stosunek do UE w zasadzie w podobnym stopniu jak wówczas wpływał na decyzję o uczestniczeniu lub absencji w tych wyborach, choć obecnie – ogólnie rzecz biorąc – zarówno wśród zwolenników, jak i przeciwników członkostwa Polski w UE deklaracje udziału w eurowyborach są nieco częstsze.

Tabela 6

Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w UE czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego:			
	w 2009 roku?		w 2014 roku?	
	Tak	Nie	Tak	Nie
w procentach				
Popieram	34	66	37	63
Jestem temu przeciwny(a)	22	78	27	73
Trudno powiedzieć	6	94	19	81

DECYZJE WYBORCZE

W niedawnych wyborach do PE Polacy – według własnych deklaracji – wcześniej niż pięć i dziesięć lat temu podejmowali decyzje, na kogo głosować. W 2004 roku ponad jedna czwarta wyborców (27%) dopiero w dniu wyborów zdecydowała, kogo poprzeć, w sumie połowa (50%) podjęła decyzję wyborczą w ciągu ostatniego tygodnia przed wyborami, a tylko 41% wiedziało z wyprzedzeniem (powyżej dwóch tygodni przed dniem wyborów), na kogo będzie głosować. W 2009 roku nieco więcej niż co piąty wyborca (21%) zdecydował się w dniu wyborów na kogo głosować, w sumie odsetek decydujących się na tydzień przed wyborami lub później na kogo oddać głos, wynosił 38%, natomiast 50% miało swoje wyborcze typy wcześniej niż dwa tygodnie przed wyborami. W tym roku decyzję wyborczą podjęła w ostatniej chwili niespełna jedna piąta wyborców (19%), ponad połowa zaś (54%) już na długo przed dniem wyborów wiedziała, na kogo będzie głosować. Obecnie zatem obserwujemy dalszy spadek liczby badanych decydujących się dopiero w przeddzień lub w dniu wyborów na kogo głosować, a zarazem wzrost liczby tych, którzy wcześniej niż dwa tygodnie przed wyborami wiedzieli, kogo poprą. Wydaje się zatem, że sytuacja na scenie politycznej z czasem staje się bardziej dookreślona, zwłaszcza w porównaniu z tą sprzed dziesięciu lat, a wyborcy z wyborów na wybory mają coraz bardziej sprecyzowane preferencje wyborcze.

Tabela 7

Kiedy zdecydował(a) Pan(i), na kogo odda swój głos w wyborach do PE?	Wskazania osób, które brały udział w wyborach do PE:		
	w 2004 roku (N=238)	w 2009 roku (N=354)	w 2014 roku (N=316)
	w procentach		
W dniu wyborów (tzn. w niedzielę)	27	21	19
W przeddzień wyborów (tzn. w sobotę)	5	5	3
W ostatnim tygodniu przed wyborami	18	12	17
Dwa tygodnie przed wyborami	8	11	7
Jeszcze wcześniej	41	50	54
Trudno powiedzieć	1	2	0

Jak można było się spodziewać, najwyższy wskaźnik „przewidywalności” wyborczej charakteryzuje elektoraty trzech najbardziej liczących się partii. Największy odsetek wyborców wiedzących relatywnie długo przed dniem wyborów, na kandydatów której partii będą głosowali, miała PO. Aż 60% jej wyborców twierdzi, że podjęło swoją decyzję wcześniej niż na dwa tygodnie przed wyborami, a tylko 15% głosujących na reprezentantów PO zdecydowało się ich poprzeć dopiero w dniu wyborów. Wyborcy PiS częściej decydowali o poparciu kandydatów tej partii w ostatniej chwili, tzn. w dniu wyborów (23%), mniejszy też odsetek wiedział, że będzie głosować na PiS wcześniej niż dwa tygodnie przed wyborami (54%). Pod względem stabilności elektoratu pozycję równie silną jak PiS miała koalicja SLD–UP – 53% głosujących na jej kandydatów podjęło decyzję wyborczą wcześniej niż dwa tygodnie przed wyborami, tylko 16% zdecydowało się głosować na nich w dniu wyborów. Największy odsetek wyborców decydujących się w ostatniej chwili miało w tym roku PSL – więcej niż co czwarty głosujący na przedstawicieli tej partii (27%) dopiero w dniu wyborów zdecydował się oddać na nich głos.

Tabela 8

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w wyborach do PE?	Kiedy zdecydował(a) Pan(i) na kogo odda swój głos w wyborach do PE?					
	W dniu wyborów	W przeddzień wyborów	W ostatnim tygodniu przed wyborami	Dwa tygodnie przed wyborami	Jeszcze wcześniej	Trudno powiedzieć
	w procentach					
PO	15	2	17	5	60	1
PiS	23	1	12	10	54	1
Koalicja SLD-UP*	16	9	21	0	53	0
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikkego*	9	3	30	10	49	0
PSL*	27	0	10	16	47	0
Pozostałe komitety	30	7	15	11	37	0

*Dane dla tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką w badanej próbie liczbę osób głosujących na ich kandydatów

Uczestnicy wyborów do PE niezmiennie twierdzą, że podejmując decyzje wyborcze kierują się bardziej oceną samego kandydata (54%) niż jego przynależnością partyjną czy poparciem tego lub innego komitetu wyborczego (40%). Z deklaracji badanych składanych po kolejnych wyborach wynika, że znaczenie „czynnika ludzkiego” dla decyzji wyborczych Polaków rośnie, maleje natomiast waga rekomendacji partyjnych. Większej niż dotychczas personalizacji tegorocznych wyborów mógł sprzyjać fakt, że duża część komitetów wyborczych postarała się w tym roku o uwzględnienie na swych listach polityków nie tylko znanych, ale – co nie mniej ważne – mających już doświadczenie europarlamentarzysty. Wraz z kolejnymi kadencjami Parlamentu Europejskiego na polskiej scenie politycznej takich osób przybywa.

Tabela 9

Czy zaznaczając nazwisko konkretnego kandydata na posła do PE kierował(a) się Pan(i) przede wszystkim osobą kandydata czy też nazwą partii, komitetu wyborczego?	Wskazania osób, które brały udział w wyborach do PE:		
	w 2004 roku (N=238)	w 2009 roku (N=354)	w 2014 roku (N=316)
	w procentach		
Osobą kandydata	50	54	58
Nazwą partii, komitetu wyborczego	45	45	40
Trudno powiedzieć	5	1	1

Indywidualna ocena kandydata, jego dorobku, doświadczenia, tego co sobą reprezentuje, miała szczególne znaczenie dla wyborców PSL i PO. Z kolei największą skłonność do zawierzania rekomendacjom partyjnym mieli wyborcy PiS, koalicji SLD–UP oraz Nowej Prawicy Janusza Korwin-Mikkego.

Tabela 10

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w wyborach do PE?	Czy zaznaczając nazwisko konkretnego kandydata na posła do PE kierował(a) się Pan(i) przede wszystkim osobą kandydata czy też nazwą partii, komitetu wyborczego?		
	Osobą kandydata	Nazwą partii, komitetu wyborczego	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	63	37	0
PiS	49	48	3
Koalicja SLD-UP*	54	46	0
PSL*	67	33	0
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikkego*	48	46	6
Pozostałe komitety	66	34	0

*Dane dla tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką w badanej próbie liczbę osób głosujących na ich kandydatów

RECEPCJA KAMPANII WYBORCZEJ I WYNIKÓW WYBORÓW

Obok małego zainteresowania eurowyborami i przeświadczenia Polaków o ich drugorzędnym znaczeniu, niskiej frekwencji wyborczej w tegorocznym głosowaniu sprzyjała też, jak się wydaje, niezbyt udana kampania wyborcza.

Według deklaracji badanych, do wyborców słabo docierały informacje o kandydujących osobach. Tylko co dziewiąty uprawniony do głosowania (11%) przyznaje, że podczas kampanii sporo dowiedział się o kandydatach startujących w jego okręgu wyborczym². Prawie połowa uprawnionych do głosowania (48%) czuła się w mniejszym lub większym stopniu niedoinformowana w tym względzie, a niemal dwie piąte (39%) twierdzi, że podczas toczącej się kampanii wyborczej w ogóle niczego nie dowiedziało się o kandydatach.

Co rozumiałe, nieznamość kandydatów i nikła wiedza na ich temat sprzyjały rezygnacji z udziału w głosowaniu. Spośród osób, które miały mało informacji o kandydatach, do urn wyborczych nie poszła ponad połowa (54%), a ci badani, którym kampania wyborcza nie przyniosła, jak twierdzą, żadnej wiedzy w kwestii między kim a kim mieliby wybierać, w ogromnej większości nie brali udziału w tym głosowaniu (83%).

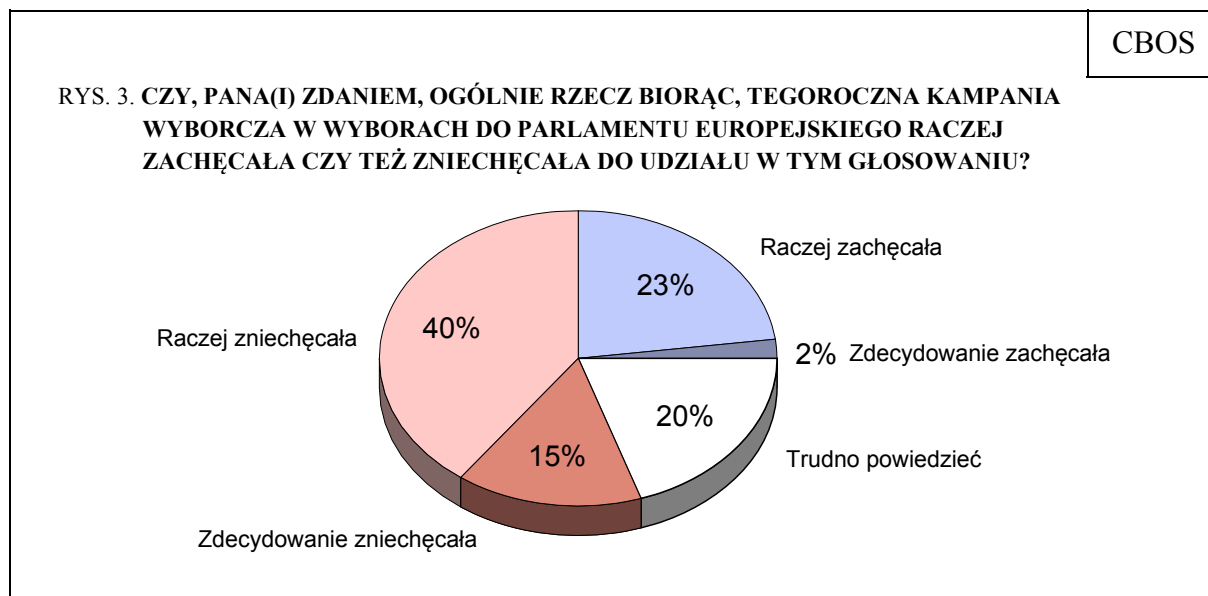
Tabela 11

Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do PE?	Czy, ogólnie rzecz biorąc, podczas kampanii wyborczej dowiedział(a) się Pan(i) o kandydatach startujących w Pana(i) okręgu wyborczym:			
	dużo	raczej mało	bardzo mało	Niczego się nie dowiedziało(a)m
	w procentach			
Tak	72	45	30	16
Nie	28	54	69	83

Generalnie respondenci twierdzą, że tegoroczna kampania w wyborach do PE okazała się w dużej części przeciwnie skuteczna – zamiast zachęcać do udziału w głosowaniu zniechęcała potencjalnych wyborców. Opinię tę wyraża ponad połowa ogółu badanych (55%), natomiast jedna czwarta (25%) wystawia tegorocznej kampanii pozytywną ocenę w tym względzie.

---

² Komunikat CBOS dotyczący społecznego odbioru kampanii wyborczej i aktywności politycznej w internecie w przygotowaniu.

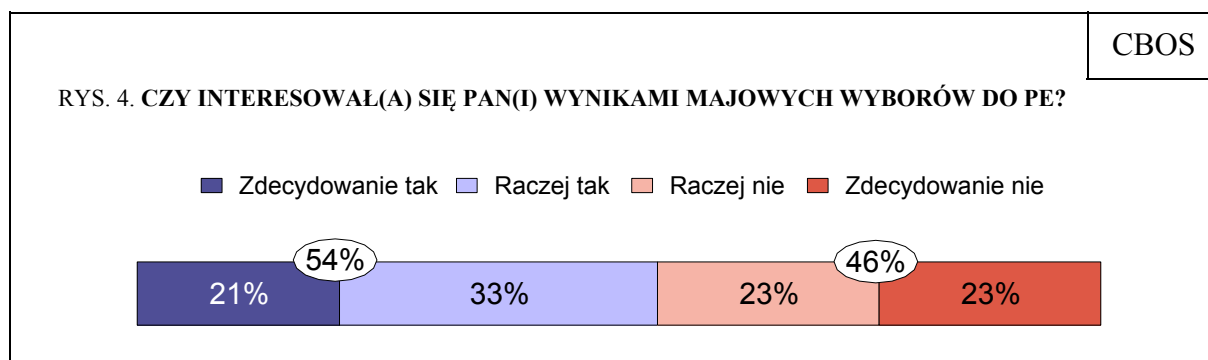

Co znaczące, tę krytyczną ocenę kampanii wyborczej podziela prawie co drugi wyborca, który niejako wbrew takim odczuciom uczestniczył w tym głosowaniu, a nieco ponad jedna trzecia z nich uważa, że działała ona profrekwencyjnie. Oczywiście jeszcze bardziej krytyczni w tym względzie są ci, którzy nie brali udziału w eurowyborach.

Tabela 12

Czy brał(a) Pan(i) udział w wyborach do PE?	Czy, Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc tegoroczna kampania wyborcza w wyborach do Parlamentu Europejskiego raczej zachęcała czy też zniechęcała do udziału w tym głosowaniu?		
	Zachęcała	Zniechęcała	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	36	49	15
Nie	19	59	22

Ponad połowa ankietowanych (54%) deklaruje, że interesowała się wynikami wyborów do Parlamentu Europejskiego. Tylko niewiele mniej osób (46%) nie było zainteresowanych tym, kto wygrał wybory i będzie reprezentował nasz kraj w PE.

W stosunku do deklaracji po poprzednich wyborach do PE zainteresowanie wynikami okazało się trochę wyższe niż pięć lat temu. Wówczas nieco ponad połowa badanych deklarowała swoje *désintéressement* wobec rezultatów eurowyborów.

Tabela 13

Czy interesował(a) się Pan(i) wynikami wyborów do PE?	Powyborcze deklaracje badanych			
	VII 2009		VI 2014	
	w procentach			
Zdecydowanie tak	18	49	21	54
Raczej tak	31		33	
Raczej nie	25	51	23	46
Zdecydowanie nie	26		23	

Co zrozumiałe, wynikami majowego głosowania interesowali się przede wszystkim ci, którzy w nim uczestniczyli (84% deklarujących udział w wyborach do PE). Ci zaś, którzy pozostali w domach, w większości też okazali się konsekwentni – prawie dwie trzecie z nich nie interesowało się wynikami tego głosowania (62%).

Spośród uczestników wyborów najbardziej zainteresowani ich rezultatami okazali się sympatycy partii, które odniosły w nich najbardziej spektakularny sukces, a więc Nowej Prawicy Janusza Korwin-Mikkego oraz PO, której wprawdzie minimalnie, ale po raz kolejny udało się wyprzedzić PiS w wyborczej rywalizacji. Najrzadziej rezultatami wyborów byli zainteresowani zwolennicy PSL – prawie co trzeci deklarujący głosowanie na kandydatów ludowców nie interesował się tym, jaki wynik uzyskali oni w głosowaniu.

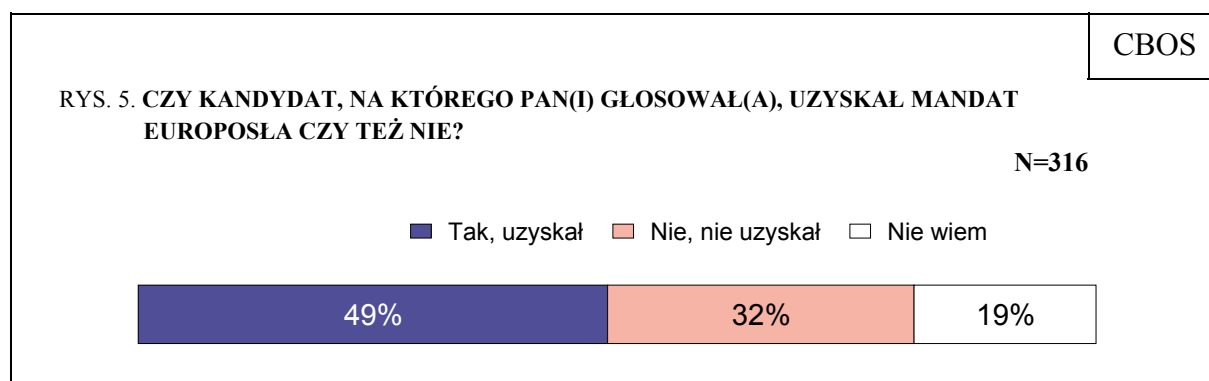
Tabela 14

Na kandydata którego komitetu wyborczego głosował(a) Pan(i) w wyborach do PE?	Czy interesował(a) się Pan(i) wynikami majowych wyborów do PE?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikkego*	94	6
PO	90	10
PiS	83	17
Koalicja SLD–UP*	81	19
PSL*	70	30

*Dane dla tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką w badanej próbie liczbę osób głosujących na ich kandydatów

Zdecydowana większość wyborców – według ich własnych deklaracji – interesowała się także tym, czy konkretny kandydat, na którego głosowali w swoim okręgu wyborczym,

uzyskał mandat europosła czy też nie (81%). Co piąty uczestnik majowych wyborów nie był zainteresowany wynikiem popieranego przez siebie kandydata (19%).

Warto zauważyć, że przynajmniej jeśli chodzi o przekroczenie przez wybrany komitet wyborczy wymaganego w wyborach 5-procentowego progu, badani okazali się bardzo dobrze poinformowani. Tylko jedna osoba stwierdziła, że według jej wiedzy kandydat, na którego głosowała, dostał się do europarlamentu, mimo że cały komitet nie uzyskał 5% głosów w wyborach i jego kandydaci nie byli uwzględniani w podziale mandatów.

Losami kandydatów stosunkowo najbardziej interesowali się ci, którzy poparli w wyborach reprezentantów PO (88%). W najmniejszym zaś stopniu losy popieranego kandydata śledzili wyborcy PSL i PiS. Prawie dwie piąte głosujących na listy ludowców (38%) i prawie co trzeci deklarujący głosowanie na kandydata PiS (30%) przyznaje, że nie wie, czy osoba, którą poparli w wyborach, uzyskała mandat czy też nie.

PRZYCZYNY ABSENCJI WYBORCZEJ

W tym roku badani tłumaczą swoją absencję wyborczą przede wszystkim nawałem zajęć, brakiem czasu lub nieobecnością w dniu wyborów w miejscu zamieszkania (26%). Kolejnym powodem absencji wyborczej był kompletny brak zainteresowania polityką (19%). Pierwszym wyjaśnieniem odnoszącym się do samych wyborów było postrzeganie ich jako wyścigu polityków do dobrze płatnych posad – chęć wzbogacenia się jako główną motywację do startu w eurowyborach dostrzegło 18% tych, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu. Dalsze wyjaśnienia powodów absencji wyborczej dotyczyły negatywnego postrzegania sytuacji politycznej w kraju i zniechęcenia nią (17%), braku odpowiednich kandydatów (16%) oraz nieznaności tych, którzy ubiegali się o mandat europarlamentarzysty (15%). Badani usprawiedliwiali też swoją nieobecność na wyborach słabą znajomością uprawnień oraz zakresu kompetencji Parlamentu Europejskiego (12%), a także nieznanością

programów oraz zamierzeń poszczególnych partii i komitetów wyborczych co do ich działalności w europarlamencie (8%). Jedna dziesiąta nieobecnych na wyborach nie głosowała z powodu choroby lub niepełnosprawności (10%). Absencję wyborczą powodowały jeszcze takie czynniki, jak brak zainteresowania funkcjonowaniem Unii Europejskiej (5%) oraz przekonanie o małej randze tych wyborów i braku wpływu działalności PE na sytuację w kraju (4%). Tylko 2% niegłosujących nie odwiedziło lokali wyborczych, ponieważ jest przeciwnych członkostwu Polski w Unii Europejskiej.

Tabela 15

Dlaczego nie wziął(ęła) Pan(i) udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	2004 (N=678)	2009 (N=765)	2014 (N=679)
	w procentach		
Nie miałe(a)m czasu, byłe(a)m poza miejscem zamieszkania	14	18	26
W ogóle nie interesuję się polityką	23	26	19
Nie odpowiadało mi, że wybory te zostały potraktowane przez polityków jako możliwość zdobycia dobrze płatnych posad	21	19	18
To, co się dzieje w kraju, zniechęciło mnie do brania udziału we wszelkich wyborach	43	28	17
Nie było odpowiednich kandydatów, na których mógłbym (mogłabym) oddać głos	18	13	16
Nie znałe(a)m kandydatów startujących w tych wyborach	25	16	15
Za mało wiem na temat Parlamentu Europejskiego, czym zajmuje się ta instytucja i jakie ma uprawnienia	14	15	12
Byłe(a)m chory(a), jestem niepełnosprawny(a)	9	8	10
Nie znałe(a)m programów poszczególnych partii i komitetów wyborczych, nie wiedziałe(a)m, co chcą osiągnąć w Parlamencie Europejskim	15	8	8
Nie interesuję się w ogóle sprawami Unii Europejskiej	5	4	5
Uważam, że te wybory są mało ważne, działalność Parlamentu Europejskiego nie będzie miała większego wpływu na sytuację w kraju	7	3	4
Ponieważ jestem przeciwny(a) członkostwu Polski w Unii Europejskiej	5	1	2
Inny powód	7	6	7
Trudno powiedzieć	1	1	0

Bardzo rzadko wymieniano inne powody nieobecności na wyborach. Nieliczni usprawiedliwiali swą absencję w lokalach wyborczych brakiem dowodu osobistego lub obowiązkami zawodowymi (po 2%). Minimalny odsetek badanych tłumaczył ją zmęczeniem fizycznym lub po prostu lenistwem, a jeden na stu przyznał, że o wyborach zapomniał. Całkiem już sporadycznie zgłaszano problemy z dotarciem do lokalu wyborczego.

Jedynym czynnikiem, który w tegorocznych wyborach – w porównaniu z poprzednimi głosowaniami – wyraźnie nabrał znaczenia, był brak czasu i pozostawanie poza miejscem zamieszkania. Minimalnie częściej niż w 2009 roku mówiono jeszcze o chorobie bądź niepełnosprawności, a także o braku odpowiednich kandydatów. Pozostałe przyczyny pojawiały się w wypowiedziach badanych równie często lub rzadziej niż przy wyjaśnianiu absencji na poprzednich wyborach do PE.

W opinii Polaków ranga wyborów do Parlamentu Europejskiego jest niska i wraz z kolejnymi wyborami są one oceniane jako coraz mniej ważne. Z kolei głosujący są bardziej pewni swych wyborów politycznych, coraz wcześniej wiedzą, na kogo będą głosować.

Krytycznie oceniona została kampania wyborcza przed tegorocznymi wyborami do PE – wyborcy mają poczucie, że nie pomogła im przy podejmowaniu decyzji wyborczej. Ponad połowa badanych jest zdania, że raczej zniechęcała, niż zachęcała do udziału w wyborach.

Nieobecni na głosowaniu tłumaczą swoją absencję przede wszystkim brakiem czasu lub nieobecnością w dniu wyborów w miejscu zamieszkania, a także całkowitym brakiem zainteresowania polityką. Niegłosujących zniechęciło również przekonanie, że wybory te są dla polityków przede wszystkim wyścigiem do dobrze płatnych posad. Demotywujące do udziału w wyborach było także negatywne postrzeganie sytuacji politycznej w kraju, zniechęcenie nią oraz przeświadczenie o braku odpowiednich kandydatów, a z drugiej strony nieznamość tych, którzy ubiegali się o mandat europarlamentarzysty.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do Parlamentu Europejskiego?					Liczba osób
		Praktycznie nie mają znaczenia	Raczej mało ważne	Raczej ważne	Bardzo ważne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		24	30	23	20	3	1042
Płeć	Mężczyźni	26	33	22	16	3	499
	Kobiety	22	27	24	22	4	544
Wiek	18–24 lata	21	35	30	13	2	122
	25–34	28	31	23	16	2	209
	35–44	25	30	24	18	3	179
	45–54	24	29	25	18	3	168
	55–64	26	30	19	21	3	183
	65 lat i więcej	20	25	19	29	6	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	31	22	20	4	401
	Miasto do 19 999	21	32	28	16	2	163
	20 000 – 99 999	25	28	22	23	2	192
	100 000 – 499 999	32	22	22	19	5	187
	500 000 i więcej mieszk.	20	40	23	17		100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	25	25	24	19	7	227
	Zasadnicze zawodowe	26	29	21	19	4	257
	Średnie	22	32	23	21	2	348
	Wyższe	24	31	25	20		211
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22	23	37	18		85
	Średni personel, technicy	31	34	22	11	2	54
	Pracownicy adm.-biurowi	32	30	17	19	1	76
	Pracownicy usług	19	30	18	26	7	61
	Robotnicy wykwalifikowani	37	34	17	10	1	114
	Robotnicy niewykwalifik.	35	32	14	14	4	43
	Rolnicy	28	22	25	21	4	40
	Pracujący na własny rach.	22	35	20	18	4	52
	Bezrobotni	21	31	26	20	2	97
	Emeryci	19	26	21	28	5	221
	Renciści	15	29	26	25	5	66
	Uczniowie i studenci	14	42	30	13	1	86
Gospodynie domowe i inni	35	20	25	15	6	49	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	30	22	20	2	148
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	30	24	14	1	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	29	32	21	15	2	244
	prywatnym gosp. rolnym	24	26	25	18	7	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	25	23	22	27	3	119
	501–750	33	26	20	16	5	106
	751–1000	23	39	22	13	3	147
	1001–1500	24	32	21	21	1	173
	Powyżej 1500 zł	22	28	25	23	2	222
Ocena własnych war. mater.	Złe	28	25	24	20	4	117
	Średnie	29	28	23	16	3	469
	Dobre	18	33	23	23	3	456
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	39	21	16	10	44
	Raz w tygodniu	23	28	23	23	3	484
	1–2 razy w miesiącu	22	24	24	25	4	172
	Kilka razy w roku	25	39	23	12	1	211
	W ogóle nie uczestniczy	33	28	22	14	2	132
Poglądy polityczne	Lewica	24	31	27	16	2	156
	Centrum	26	32	22	18	2	366
	Prawica	19	30	22	27	2	306
	Trudno powiedzieć	29	26	24	14	7	215

Tabela 2

		Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla wizerunku Polski na arenie międzynarodowej ma to, kogo, jakich ludzi wybieramy na posłów do Parlamentu Europejskiego?					Liczba osób
		Praktycznie nie ma znaczenia	Ma niewielkie znaczenie	Ma dość duże znaczenie	Ma bardzo duże znaczenie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		6	16	28	46	5	1042
Płeć	Mężczyźni	7	18	29	42	3	499
	Kobiety	4	14	26	49	7	544
Wiek	18–24 lata	5	15	35	42	2	122
	25–34	9	19	28	41	3	209
	35–44	5	15	31	47	2	179
	45–54	1	20	27	47	6	168
	55–64	8	15	24	48	4	183
	65 lat i więcej	3	12	23	48	13	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	15	27	45	7	401
	Miasto do 19 999	7	18	33	37	5	163
	20 000 – 99 999	3	14	30	50	2	192
	100 000 – 499 999	5	19	21	49	5	186
	500 000 i więcej mieszk.	7	17	29	47		100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	14	27	40	12	226
	Zasadnicze zawodowe	6	16	28	44	6	258
	Średnie	5	17	27	48	2	348
	Wyższe	3	18	29	49	1	211
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	15	24	53		85
	Średni personel, technicy	6	18	32	44		54
	Pracownicy adm.-biurowi	3	28	29	36	3	76
	Pracownicy usług	6	9	25	57	3	61
	Robotnicy wykwalifikowani	9	22	34	33	3	114
	Robotnicy niewykwalifik.	2	17	31	43	7	43
	Rolnicy	8	17	28	39	7	40
	Pracujący na własny rach.	1	27	27	45		52
	Bezrobotni	6	14	20	55	6	97
	Emeryci	4	12	23	50	11	222
	Renciści	9	11	29	46	6	65
	Uczniowie i studenci	3	16	37	40	3	86
Gospodynie domowe i inni	8	11	30	45	6	49	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	20	29	42	4	148
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	13	42	37	2	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	22	24	47	1	244
	prywatnym gosp. rolnym	8	15	24	47	7	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	12	26	54	4	119
	501–750	11	18	23	42	5	106
	751–1000	6	21	23	46	4	147
	1001–1500	2	15	32	46	5	173
	Powyżej 1500 zł	6	18	24	48	3	222
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	15	27	42	9	117
	Średnie	7	17	29	41	6	470
	Dobre	4	16	27	51	3	455
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		21	24	35	20	44
	Raz w tygodniu	5	14	26	50	5	485
	1–2 razy w miesiącu	2	16	28	50	4	171
	Kilka razy w roku	7	21	32	37	3	211
	W ogóle nie uczestniczy	13	13	28	41	5	132
Poglądy polityczne	Lewica	5	21	25	46	4	156
	Centrum	5	17	27	47	3	366
	Prawica	3	16	31	49	1	306
	Trudno powiedzieć	10	11	26	37	16	215

Tabela 3

		Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla właściwej reprezentacji polskich interesów w Unii Europejskiej ma to, kogo, jakich ludzi wybieramy na posłów do Parlamentu Europejskiego?					Liczba osób
		Praktycznie nie ma znaczenia	Ma niewielkie znaczenie	Ma dość duże znaczenie	Ma bardzo duże znaczenie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		11	21	25	38	5	1041
Płeć	Mężczyźni	11	25	25	36	3	497
	Kobiety	10	18	25	41	6	544
Wiek	18–24 lata	9	22	37	30	2	122
	25–34	14	23	27	33	3	209
	35–44	10	23	25	39	2	179
	45–54	8	24	24	39	4	167
	55–64	13	19	20	42	6	183
	65 lat i więcej	7	16	21	46	11	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	21	24	38	6	399
	Miasto do 19 999	12	27	22	34	6	163
	20 000 – 99 999	7	20	30	41	2	192
	100 000 – 499 999	10	20	22	42	6	186
	500 000 i więcej mieszk.	12	18	31	36	2	100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	12	17	26	36	9	226
	Zasadnicze zawodowe	10	23	23	38	6	256
	Średnie	10	22	25	40	3	348
	Wyższe	11	22	27	39	1	211
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	13	20	25	42		83
	Średni personel, technicy	9	23	29	39		54
	Pracownicy adm.-biurowi	15	35	27	20	3	76
	Pracownicy usług	11	19	23	47	1	61
	Robotnicy wykwalifikowani	9	37	23	28	3	114
	Robotnicy niewykwalifik.	16	11	35	29	9	43
	Rolnicy	19	15	16	47	3	40
	Pracujący na własny rach.	4	29	25	39	2	52
	Bezrobotni	13	16	22	42	7	97
	Emeryci	7	16	20	48	10	222
	Renciści	11	18	28	38	5	65
	Uczniowie i studenci	9	18	44	25	3	86
Gospodynie domowe i inni	15	12	18	50	5	49	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	26	30	31	3	148
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	27	31	27	5	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	27	22	39	1	242
	prywatnym gosp. rolnym	16	23	11	48	3	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	17	20	52	4	119
	501–750	17	28	21	32	2	106
	751–1000	12	20	21	41	5	147
	1001–1500	8	20	26	41	5	173
	Powyżej 1500 zł	10	26	22	39	4	221
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	18	23	41	6	117
	Średnie	13	21	24	36	5	470
	Dobre	7	22	26	41	4	453
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	23	21	32	16	44
	Raz w tygodniu	9	19	26	40	5	484
	1–2 razy w miesiącu	7	22	22	44	5	171
	Kilka razy w roku	16	22	26	35	1	211
	W ogóle nie uczestniczy	11	24	26	34	5	132
Poglądy polityczne	Lewica	11	22	22	40	5	156
	Centrum	10	22	25	40	3	364
	Prawica	6	22	28	43	1	306
	Trudno powiedzieć	18	17	23	29	13	215

Tabela 4

		25 maja odbyły się wybory do Parlamentu Europejskiego. Czy brał(a) Pan(i) udział w tych wyborach?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		35	65	1039
Płeć	Mężczyźni	38	62	497
	Kobiety	32	68	542
Wiek	18–24 lata	21	79	119
	25–34	28	72	208
	35–44	30	70	178
	45–54	37	63	168
	55–64	42	58	183
	65 lat i więcej	46	54	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	71	400
	Miasto do 19 999	33	67	161
	20 000 – 99 999	40	60	192
	100 000 – 499 999	38	62	186
	500 000 i więcej mieszk.	45	55	100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	20	80	226
	Zasadnicze zawodowe	31	69	257
	Średnie	38	62	347
	Wyższe	49	51	209
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	46	84
	Średni personel, technicy	50	50	54
	Pracownicy adm.-biurowi	37	63	76
	Pracownicy usług	30	70	61
	Robotnicy wykwalifikowani	24	76	114
	Robotnicy niewykwalifik.	24	76	43
	Rolnicy	15	85	40
	Pracujący na własny rach.	42	58	51
	Bezrobotni	22	78	97
	Emeryci	46	54	222
	Renciści	41	59	66
Uczniowie i studenci	23	77	83	
	Gospodynie domowe i inni	15	85	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	47	53	148
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	74	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	35	65	242
	prywatnym gosp. rolnym	14	86	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	80	119
	501–750	25	75	106
	751–1000	31	69	149
	1001–1500	38	62	173
	Powyżej 1500 zł	48	52	222
Ocena własnych war. mater.	Złe	32	68	117
	Średnie	34	66	468
	Dobre	36	64	454
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	54	44
	Raz w tygodniu	38	62	485
	1–2 razy w miesiącu	34	66	171
	Kilka razy w roku	29	71	210
	W ogóle nie uczestniczy	27	73	129
Poglądy polityczne	Lewica	37	63	155
	Centrum	29	71	364
	Prawica	51	49	306
	Trudno powiedzieć	18	82	215

Tabela 5

		Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), na kogo odda swój głos w tych wyborach?						Liczba osób
		W dniu wyborów (tzn. w niedzielę)	W przeddzień wyborów (tzn. w sobotę)	W ostatnim tygodniu przed wyborami	Dwa tygodnie przed wyborami	Jeszcze wcześniej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		19	3	17	7	54	0	316
Płeć	Mężczyźni	13	1	18	7	60	0	166
	Kobiety	25	4	15	8	48		150
Wiek	18–24 lata	25		36	9	30		24
	25–34	24	5	22	10	39		52
	35–44	19	6	27	3	45		47
	45–54	13	3	14	7	63		56
	55–64	19	1	15	10	54		65
	65 lat i więcej	16	2	2	7	72	1	73
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	2	16	9	53		99
	Miasto do 19 999	20		25	2	53		43
	20 000 – 99 999	12	6	10	13	59		66
	100 000 – 499 999	19		13	3	64	1	66
	500 000 i więcej mieszk.	24	7	25	7	37		43
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	27		13	8	52		38
	Zasadnicze zawodowe	11	2	17	9	60		69
	Średnie	22	3	18	6	51	1	116
	Wyższe	17	4	16	8	55		93
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	5	17	6	68		40
	Średni personel, technicy	30	5	14	5	46		25
	Pracownicy adm.-biurowi	33	5	14	7	41		28
	Pracownicy usług	16		20	9	55		14
	Robotnicy wykwalifikowani	17	4	28	8	43		23
	Robotnicy niewykwalifik.	8	7	64		21		9
	Rolnicy	34	17			49		5
	Pracujący na własny rach.	28		15	3	53		18
	Bezrobotni	11		12	23	54		16
	Emeryci	15	2	6	8	69	1	91
	Renciści	19		25	3	52		21
	Uczniowie i studenci	31		35	12	22		19
	Gospodynie domowe i inni	34		14		52		6
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	4	20	8	47		61
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	11	32		40		22
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	2	17	6	58		75
	prywatnym gosp. rolnym	29	19			52		5
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	16	5	10	6	63		19
	501–750	3		42	16	39		21
	751–1000	22		7	10	61		39
	1001–1500	17	4	19	5	56		62
	Powyżej 1500 zł	22	4	14	6	54		103
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	5	15	6	50		34
	Średnie	18	2	15	8	56		136
	Dobre	18	3	18	8	54	0	147
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	23		4	14	59		14
	Raz w tygodniu	16	3	17	6	57		165
	1–2 razy w miesiącu	14	6	21	15	43	1	52
	Kilka razy w roku	15	1	18	6	60		55
	W ogóle nie uczestniczy	46		11		44		30
Poglądy polityczne	Lewica	15	4	21	14	45		55
	Centrum	24	3	14	4	54		97
	Prawica	14	2	15	7	61		138
	Trudno powiedzieć	29	3	22	7	36	3	26

Tabela 6

		Czy zaznaczając nazwisko konkretnego kandydata na posła do Parlamentu Europejskiego kierował(a) się Pan(i) przede wszystkim osobą kandydata czy też nazwą partii, komitetu wyborczego?			Liczba osób
		Osobą kandydata	Nazwą partii, komitetu wyborczego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		58	40	1	316
Płeć	Mężczyźni	63	35	2	166
	Kobiety	53	46	1	150
Wiek	18–24 lata	43	53	4	24
	25–34	55	42	3	52
	35–44	62	38		47
	45–54	61	39		56
	55–64	61	37	2	65
	65 lat i więcej	58	41	1	73
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	46	2	99
	Miasto do 19 999	47	48	5	43
	20 000 – 99 999	60	40		66
	100 000 – 499 999	64	35	1	66
	500 000 i więcej mieszk.	72	28		43
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	52	48		38
	Zasadnicze zawodowe	50	47	3	69
	Średnie	62	37	1	116
	Wyższe	63	37	1	93
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	65	33	1	40
	Średni personel, technicy	63	33	4	25
	Pracownicy adm.-biurowi	72	28		28
	Pracownicy usług	52	48		14
	Robotnicy wykwalifikowani	51	49		23
	Robotnicy niewykwalifik.	58	42		9
	Rolnicy	69	31		5
	Pracujący na własny rach.	62	38		18
	Bezrobotni	50	50		16
	Emeryci	57	41	1	91
	Renciści	56	37	7	21
	Uczniowie i studenci	44	56		19
	Gospodynie domowe i inni	42	58		6
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	64	34	2	61
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	61	39		22
	sekt. pryw. poza rolnict.	62	38		75
	prywatnym gosp. rolnym	67	33		5
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	54	46		19
	501–750	73	27		21
	751–1000	42	55	4	39
	1001–1500	58	42		62
	Powyżej 1500 zł	67	31	2	103
Ocena własnych war. mater.	Złe	62	38		34
	Średnie	57	42	1	136
	Dobre	58	40	2	147
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	46	4	14
	Raz w tygodniu	57	43		165
	1–2 razy w miesiącu	66	31	3	52
	Kilka razy w roku	57	40	3	55
	W ogóle nie uczestniczy	58	40	2	30
Poglądy polityczne	Lewica	57	43		55
	Centrum	60	38	2	97
	Prawica	58	41	2	138
	Trudno powiedzieć	55	42	2	26

Tabela 7

		Czy interesował(a) się Pan(i) wynikami majowych wyborów do PE?		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		54	46	1042
Płeć	Mężczyźni	58	42	498
	Kobiety	50	50	544
Wiek	18–24 lata	47	53	122
	25–34	43	57	209
	35–44	51	49	179
	45–54	59	41	168
	55–64	58	42	182
	65 lat i więcej	62	38	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	48	402
	Miasto do 19 999	53	47	162
	20 000 – 99 999	54	46	192
	100 000 – 499 999	54	46	187
	500 000 i więcej mieszk.	59	41	100
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	45	55	228
	Zasadnicze zawodowe	46	54	257
	Średnie	59	41	346
	Wyższe	64	36	211
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	34	85
	Średni personel, technicy	67	33	54
	Pracownicy adm.-biurowi	58	42	76
	Pracownicy usług	49	51	61
	Robotnicy wykwalifikowani	40	60	114
	Robotnicy niewykwalifik.	48	52	42
	Rolnicy	42	58	40
	Pracujący na własny rach.	57	43	52
	Bezrobotni	42	58	97
	Emeryci	66	34	222
	Renciści	52	48	66
	Uczniowie i studenci	47	53	86
Gospodynie domowe i inni	39	61	49	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	39	148
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	52	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	52	48	243
	prywatnym gosp. rolnym	38	62	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	44	56	119
	501–750	39	61	106
	751–1000	44	56	149
	1001–1500	63	37	173
	Powyżej 1500 zł	64	36	222
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	52	117
	Średnie	52	48	470
	Dobre	56	44	455
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	56	44	43
	Raz w tygodniu	61	39	485
	1–2 razy w miesiącu	57	43	172
	Kilka razy w roku	43	57	210
	W ogóle nie uczestniczy	41	59	132
Poglądy polityczne	Lewica	54	46	156
	Centrum	49	51	365
	Prawica	73	27	306
	Trudno powiedzieć	33	67	216